

37.13

UNDERVISNINGSVEJLEDNING
FOR FOLKESKOLEN **UDKAST**

15

Sløjd
1974

FOLKESKOLENS LÆSEPLANSUDVALG

Folkeskolens læseplansudvalg

Skoledirektør Hans Jensen, *formand*
Overlærer Bent Andersen
Skoleinspektør Mogens Andersen
Undervisningsinspektør Jens Bach
Undervisningsdirektør A. Baunsbak-Jensen
Overlærer Else Byrith
Undervisningsinspektør A. Bøgeskov
Skolebestyrer B. Christensen-Dalsgaard
Undervisningsdirektør Rikard Frederiksen
Fuldmægtig Henrik Helsted, *tilforordnet*
Undervisningsinspektør Per Iversen
Skoledirektør Poul E. Jacobsen
Overlærer Jørgen Jensen
Skoledirektør mag. art. Kr. Thomsen Jensen
Undervisningsinspektør I. Skov Jørgensen
Overlærer Kirsten Kjersgaard
Undervisningsdirektør O. I. Mikkelsen
Fuldmægtig Eyvind Noer, *tilforordnet*
Undervisningsinspektør B. Kehlet Nørskov
Førstelærer Mogens Rafn
Skoledirektør Svend Aage Rasmussen
Adjunkt Kurt Stolt
Rektor Harald Torpe
Overlærer Kaj Varming

NB! Vedrørende spørgsmål om undervisningslokalers, herunder faglokalers udformning og indretning henvises til den af *Folkeskolens Byggeudvalg* udarbejdede publikation »Projekteringsgrundlag for folkeskoler« (Undervisningsministeriet, seneste udgave).

UNDERVISNINGSVEJLEDNING FOR FOLKESKOLEN - UDKAST

15

Sløjd

1974

FOLKESKOLENS LÆSEPLANSUDVALG
I KOMMISSION HOS LÆRERFORENINGERNES MATERIALEUDVALG

FORORD

Nærværende udkast til undervisningsvejledning er et led i den række vejledninger, der udsendes af Folkeskolens Læseplansudvalg på grundlag af forslag til lov om folkeskolen af 15. december 1972, hvor der i § 4, stk. 8, bl. a. anføres:

»Undervisningsministeren fastsætter regler om formålet med undervisningen i de enkelte fag eller faggrupper og udsender vejledende timefordelingsplaner og læseplaner, jfr. § 16, stk. 1.«

Udsendelsen markerer tillige en ajourføring i overensstemmelse med den udvikling, der har fundet sted inden for det pågældende område, siden den sidste vejledning blev udsendt.

Udvalget ønsker at præcisere, at dette udkast sammen med de øvrige udkast til vejledninger i første række har til formål at danne grundlag for fortsatte drøftelser omkring indholdet og tilrettelæggelsen af folkeskolens undervisning og således ikke kan være udgangspunkt for en generel revision af de lokale undervisningsplaner, så længe der ikke er taget politisk stilling til det fremtidige lovgrundlag. Indholdet i udkastet vil dog formentlig tillige inden for de gældende undervisningsplaners rammer kunne virke inspirerende for undervisningen.

Vejledningen er udarbejdet af læseplansudvalgets fagudvalg nr. 5, der har haft følgende sammensætning.

Undervisningsinspektør Jens Bach, undervisningsministeriet, formand

Afdelingsleder Ole B. Larsen, Danmarks Lærerhøjskole

Skoleinspektør Ann Jeppesen, Albertslund

Fagkonsulent Knud Hansen, direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m. v., sekretær

Som særlig arbejdsgruppe ved denne vejledning har medvirket:

Seminarielærer Aage Christensen, Skørping

Viceinspektør K. H. Yde, Ulfborg

Forstander Curt Allingbjerg, Dansk Sløjdlærerskole

Lærer Poul Jensen, Statens Pædagogiske forsøgscenter

Overlærer E. Houlberg Hansen, Vedbæk

Skolekonsulent V. Rosenbech, Århus
Sløjdingspektør Keld Pedersen, direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m. v.

Forstander Sole Petersen, Esbjerg,

Seminarielektor K. Bay Petersen, Skårup

Skoleinspektør Aage Kjeldgaard, København

Den har – i den udstrækning, det har været muligt – været forelagt til udtalelse og til åben drøftelse i fagligt interesserede kredse og er herefter af fagudvalget indstillet til godkendelse i læseplansudvalget.

Her er forslaget blevet gennemdrøftet på ny og er – efter enkelte ændringer – i den nu foreliggende form tiltrådt af Folkeskolens Læseplansudvalg som dette udvalgs udkast til undervisningsvejledning for det omhandlede område i folkeskolen.

Folkeskolens Læseplansudvalg,

juni 1974.

Hans Jensen

INDHOLD

1. Formål	7
1.1. Bemærkninger til formålet	7
1.2. Placering i skoleforløbet	8
2. Indhold og omfang	9
2.1. Almindelig beskrivelse.....	9
2.2. Det faglige indhold i årene før den egentlige sløjdundervisning . .	11
2.3. Det faglige indhold i indføringsperioden.....	11
2.4. Det faglige indhold efter indføringsperioden.....	12
3. Undervisningens tilrettelæggelse	16
3.1. Almindelige betragtninger.....	16
3.2. Organisationsform	17

Formålet med undervisningen er, at eleverne erhverver sig håndværksmæssige arbejdsmetoder og teknikker, der kan give dem erfaringer med fagets materialer og redskaber.

Det skal tilstræbes, at de udvikler deres skabende evner og initiativ, deres glæde ved manuelt arbejde og en vurderende holdning, der kan være af betydning for dem som forbrugere.

1.1. Bemærkninger til formålet

Gennem sløjdundervisningen som gennem andre praktiske fag åbnes der mulighed for elevernes udfoldelse på områder, som rent teoretiske skolefag ikke giver de samme muligheder for.

Det kan være hensigtsmæssigt for enhver elev, uanset senere uddannelse og erhverv, i et rimeligt omfang at sætte sig ind i brugen af værktøj. Gennem arbejdet med de midler, der er til rådighed i sløjdundervisningen, har eleverne mulighed for at erhverve færdigheder og erfaringer, som foruden at have en øjeblikkelig værdi kan danne grundlag for positive fritidsinteresser.

Ændringen i samfunds- og skolestrukturen har sat sig spor også i sløjdunder-

visningen, bl. a. med det resultat, at arbejdsformen er ændret.

Gennem den ændrede arbejdsform tilstræbes det, at eleverne gøres engagerede, selvstændige og vurderende i den kreative arbejdsproces.

Ved at eleven indstilles på selvstændigt at løse problemerne fra ideen til det færdige resultat, fremmes elevens forståelse af den planlægning, der går forud for ethvert praktisk arbejde.

Når eleven i sløjd indstilles på altid at udføre sit arbejde så godt, han formår, og på at indtage en kritisk og vurderende holdning til arbejdet, vil det kunne føre til en kvalitetsbevidsthed, som må regnes for et væsentligt træk ved borgere i et forbrugersamfund.

Elevernes opmærksomhed rettes mod problemer i forbindelse med formgivning og konstruktiv planlægning.

Ved at eleverne arbejder kreativt og konstruktivt, og ved at de lærer at finde og anvende oplysninger, vil de få mulighed for at udvikle en selvstændig og eksperimenterende holdning og for at blive uafhængige af direkte forbilleder, udarbejdet af andre.

I det daglige arbejde bør man lære eleverne at bruge kræfterne hensigtsmæssigt ved anvendelse af fysiologisk

rigtige arbejdsstillinger, håndgreb og bevægelser.

1.2. Placering i skoleforløbet

Barnet har en medfødt trang til aktivitet. Igennem leg og fremstilling af ting, som indgår i barnets leg, tilfredsstilles denne trang. Skolen må fra starten imødekomme denne side af barnets natur. I *de første skoleår* bør man ikke arbejde inden for snævre fagrammer, men aspekter fra de enkelte fag, også fra sløjd, bør på en naturlig måde indgå i barnets hverdag.

Som selvstændigt fag bør sløjd først optræde på det tidspunkt, da barnet er modent til at kunne modtage *en mere fagdelt undervisning*.

Det synes, som om børn i almindelig-

hed når dette udviklingstrin i 11-års alderen. Børn på 4.-5. klassetrin vil let kunne acceptere, at undervisningen bliver mere fagligt præget.

En naturlig konsekvens af den begyndende interessespecialisering for børn i 11-12 års alderen må være, at de efter at have stiftet bekendtskab med de enkelte fag, får lejlighed til at *vælge fag*, som er i overensstemmelse med deres interesser, evner og anlæg.

I erkendelse af, at eleverne er i stadig udvikling, må det være lige så naturligt, at de skal have mulighed for at vælge om. Både valg og omvalg bør først foretages, efter at de har haft rimelige muligheder for at overveje konsekvenserne af valget.

I denne forbindelse kan anføres, at arbejdet i sløjd ofte indeholder sammenhængende processer og derfor kræver tilstrækkelig lange undervisningsperioder.

2.1. Almindelig beskrivelse

Sløjd omfatter arbejde i træ, metal og andre materialer, der kan danne basis for en undervisning, der leder frem mod formålet.

Hvordan den tid, der er til rådighed, skal fordeles mellem de forskellige materialer, værktøjer og teknikker, afgøres ud fra de stillede eller valgte opgaver.

Med den frigørelse i arbejdet og den selvstændiggørelse af eleverne, der tilstræbes, finder man det ikke rigtigt ved en fordeling at binde det faglige indhold til bestemte klassetrin.

En ordning af stoffet er dog hensigtsmæssig. Ud over en vis elementær basisviden af arbejdsmetodisk og praktisk art, som tilbydes alle elever, vil mere specielle færdigheder kunne tilegnes, når den enkelte elev har behov derfor.

I det følgende gives en oversigt over relevant teknisk stof. Af praktiske grunde holdes en opdeling efter hovedmaterialerne, træ og metal.

Det pointeres, at fagets tekniske indhold må ses i sammenhæng med den pædagogiske tilrettelæggelse af undervisningen, som behandles særskilt i et senere afsnit.

Træarbejdets teknik.

Savning: Savning med løvsav. Savning på tværs af fiberretningen. Skråsavning. Krumsavning.

Høvling: Høvling på langs ad fiberretningen. Høvling på tværs af fiberretningen. Skråhøvling. Bugthøvling. Fashøvling. Nothøvling.

Samlingsformer: Samling med søm. Samling med skruer. Samling med lim. Samling med dyvler. Fældning. Sinkning. Indskydning. Tapning – gennemstemt. Tapning – skjult. Slidsning. Geringsslidsning.

Andre forarbejdningsteknikker: Snitning. Boring. Formning med stemmejern. Formning med huljern. Filing. Drejning.

Afpudsning og overfladebehandling: Pudshøvling. Aftrækning med ziehklinge. Afpudsning med slibepapir. Farvebejdsning. Kemisk bejdsning. Oliebehandling. Lakbehandling. Maling.

Metalarbejdets teknik.

Opmærkning.

Deling: Savning. Klipping. Hugning.

Formning: Filing. Bukning. Fjedersno-ning. Vridning. Smedning. Opdrivning. Støbning. Drejning.

Boring. Lokning.

Gevindskæring.

Samling: Nitning. Skruning. Falsning. Blødlodning. Håndlodning. Elsvejsning.

Hårhedsændring: Hærdning. Afhærdning (udglødning og anløbning). Lege-ring.

Afpudsning: Aftrækning. Slibning. Pole-ring.

Dekoration (forsiring).

Overfladebehandling: Maling. Lakering, emaljeri. Kemisk farvning.

Efter lærerens skøn bør eleverne orienteres i de teknikker, som er nødvendige ved brug af tidens materialer og værktøjer i det omfang, det er rimeligt, forsvarligt og foreneligt med fagets formål.

Skitsering og faglig tegning kan udgøre en integreret del af undervisningen.

Eleverne bør undervises i elementær værktøjsvedligeholdelse og brug af maskiner i det omfang, tiden tillader, og som gældende bestemmelser muliggør.

I henhold til undervisningsministeriets cirkulære af 26.11.73 om elevers benyttelse af el-drevne maskiner som led i undervisningen i sløjd har eleverne adgang til brug af en række maskiner med bl. a. den motivering, at det må anses for en folkeskoleopgave at lære det moderne menneske at omgås maskiner med respekt.

Med maskinerne er væsentlige faremomenter lukket ind i sløjdlokalerne; men også arbejdet med gas og elektricitet i almindelighed samt brug af kemikalier og visse overfladebehandlingsmidler rummer faremomenter, som motiverer en lø-

**Billedet fjernet på grund
af ophavsret**

bende undervisning i det risikostof, der knytter sig til faget.

2.2. Det faglige indhold i årene før den egentlige sløjdundervisning

Det faglige indhold i disse år indskrænker sig til at omfatte elementære fremgangsmåder, som mange børn i forvejen er mere eller mindre fortrolige med fra børnehaven eller børnehaveklassen. Det drejer sig om arbejdsprocesser, som er knyttet til værktøjer, der hovedsagelig anvendes i træsløjd.

Elever i disse aldersklasser vil som oftest kunne udnytte nedennævnte materialer og værktøjer efter en kort vejledning. De vil kunne dele, bearbejde, samle og dekorere mindre ting.

Materialerne vil fortrinsvis omfatte halvfabrikata i form af krydsfiner og andet plademateriale samt høvlede lister og rundstokke.

Værktøjet kan passende omfatte: Løvsave, krydsfinersave (slidssave) og rygsave, lette hamre, knibtænger og bide-tænger, stikbor, små håndboremaskiner, file og eventuelt bugthøvle. Endvidere vil der blive brug for enkelte skruestikker, løvsavsbrædder, skærekasser og/eller indstillelig geringsssav.

De sløjdpregede aktiviteter vil kunne foregå ved et arbejdsbord, hvorpå der kan fastspændes skruestikker og savebrædder til løvsavning. Disse aktiviteter forudsætter ikke adgang til sløjdlokalet.

2.3. Det faglige indhold i indføringsperioden

Indføringsperioden er betegnelsen for den periode, hvor den egentlige sløjdu-

Billedet fjernet på grund af ophavsret

dervisning tager sin begyndelse (det obligatoriske forløb).

Undervisningen i indføringsperioden vil formentlig ofte være baseret på arbejde med træ som hovedmateriale.

I indføringsperioden lægges grunden for den videre sløjdundervisning. Da alle eleverne er på nogenlunde samme trin i udviklingen, er det muligt at tilrettelægge en roligt fremadskridende og efter omstændighederne grundig undervisning i fagets elementære processer, metodiske

Billedet fjernet på grund af ophavsret

Billedet fjernet på grund af ophavsret

og tekniske. Eleverne får en fornemmelse af, hvilke muligheder og oplevelser der venter dem, hvis de ønsker at gå videre med arbejdet i sløjd.

Igennem arbejdet med de valgte opgaver tilstræbes det, at eleverne får et grundlag for at arbejde med planlægning, trænes i at følge en arbejdsgang, får færdighed i at bruge elementære værktøjer og indføres i simple former for samling og overfladebehandling.

Generelt bør opgaverne holdes nede i format for ikke at være for tidsrøvende.

Man bør tilstræbe, at de stillede eller valgte opgaver kommer til at ligge inden for elevernes interesseområder; men alene det at få et værktøj til at virke efter hensigten kan i sig selv være interessevækkende.

Så tidligt som muligt bør eleverne vænnes til at give udtryk for deres ideer og forslag gennem uhøjtidelige skitser med blyant på papir eller evt. med kridt på vægtavlen. Herudover kan der blive tale om at indføre dem i måle- og tilridningsteknik, samt i brug af hovedværktøjerne sav og høvl.

2.4. Det faglige indhold efter indføringsperioden

Det første år efter indføringsperioden starter eleverne med nogenlunde samme faglige forudsætninger. Det er da muligt at tilrettelægge en undervisning, som bygger på grundlaget fra indføringsperioden.

Det vil være muligt at sætte ind med nye materialer og dertil hørende værktøjer.

Her skal peges på, at en grundlæggende undervisning inden for metalarbejde også vil kunne danne basis for bearbejdelse af f. eks. horn, ben, rav og plasticstoffer.

Senere vil undervisningen som oftest i nogen grad skifte karakter. Nogle elever vil have bortvalgt faget, andre vil antagelig atter have tilvalgt det efter en pause. Kontinuiteten vil være brudt, og spredningen i kundskaber og færdigheder inden for faget vil være betydeligt større, end tilfældet har været de foregående år. Individuel undervisning kan derfor blive en nødvendighed.

Normalt vil denne spredning forstærkes i de efterfølgende skoleår, og i takt hermed forstærkes kravene til lærerens faglige kunnen og pædagogiske indsigt.

Inden for 8.–10. skoleår vil der blive mulighed for valg i større omfang end på tidligere trin.

Det tekniske stof, som ret summarisk er beskrevet under 2.1 danner det tekniske grundlag for hele sløjdforløbet. Det vil nu være muligt at drage mere krævende former for de enkelte processer ind i undervisningen.

Kravet til faglig omhu ved udførelsen af de forskellige processer skal understreges, fordi det kan have betydning for de store elevers generelle indstilling til og udbytte af arbejdet.

I rækken af områder, som det vil være muligt at uddybe, kan nævnes:

Materialeorientering. Det levende træsvækst, veddets opbygning og egenskaber, træprodukter i form af krydfiner, spånplader og fiberplader, materialer som søm, skruer og beslag, slibepapir, bejdser og lak, imprægneringsvæsker m. v.

Endvidere kan materialeorientering omfatte:

Metallernes udvinding, forædling og egenskaber samt bearbejdningsformer, kunststoffer og deres anvendelighed, materialer til brug ved samling (lime-, lodde- og svejsemidler) og overfladebehandling.

Værktøjslære. De almindeligt forekommende værktøjer gennemgås under anvendelse af håndværkets terminologi. Vedligeholdelse af håndværktøjerne indøves med henblik på, at eleverne selv skal kunne lære at holde disse værktøjer i brugbar stand. Der kan i denne forbindelse være tale om slibning af høvle og stemmejern, filing af save, slibning af bor, mejsler og drejestål.

Maskinlære. Ved anvendelsen af de maskiner, som er til rådighed for eleverne indføres disse i maskiners brug. Formålet hermed er bl.a. at lære de

Billedet fjernet på grund af ophavsret

Billedet fjernet på grund af ophavsret

Billedet fjernet på grund
af ophavsret

store elever at omgås maskiner med fornøden omtanke og respekt, ikke mindst med henblik på de hobbymaskiner, mange af eleverne har til rådighed i hjemmet.

Maskinorientering gives på basis af øvrige maskiner i lokalet. Selv om disse maskiner kun må benyttes af læreren, kan de danne basis for en undervisning og en orientering af en ikke ringe værdi.

Afpudsning og overfladebehandling.

Den undervisning, der er givet på de tidligere trin, følges op og udvides bl.a. med nogen undervisning i vedligeholdelse af forskellige overfladebehandlin-

ger. Også udendørs behandlingsformer, herunder imprægneringsmidler, kan drages ind i undervisningen. Inden for metalarbejde kan metalfarvning og galvaniske processer blive aktuelle. Hårdhedsændring, udglødning, hærkning og anløbning drages ind i undervisningen.

Faglig tegning. Sideløbende med og i tilknytning til det praktiske arbejde kan der undervises i faglig tegning i henhold til standardiserede tegneregler.

Risikostof, som knytter sig til anvendte materialer, værktøjer og maskiner, drages løbende ind i undervisningen. Undervisningen bør støttes af mate-

Billedet fjernet på grund
af ophavsret

**Billedet fjernet på grund
af ophavsret**

riale, udgivet af Arbejderbeskyttelsesfonden.

Det kan tænkes, at visse elever ønsker

at fordybe sig inden for *mere specielle områder*, der eksempelvis kunne omfatte fremstilling af smykker, emaljering, træ- eller metaldrejning. Specialiseringen kan også gå på en fordybelse i enkelte materialer og deres anvendelsesmuligheder. Endelig kan der lægges et vist kulturhistorisk indslag i en elevs sløjdarbejder. Museumsbesøg kan således være meget inspirerende for visse elever, idet gamle brugsting kan gøres til genstand for et studium og danne basis for emnevalg.

3.1. Almindelige betragtninger

Eleverne bør indstilles på at virke med ved hele opgavens løsning. Enhver sløjdopgave vil kunne deles op i en række planlægnings- og tilvirkningsprocesser.

Forudsætningerne for, at eleverne efterhånden selv kan løse problemerne, er, at de tilegner sig en eksperimenterende holdning, og at de gennem undervisningen og hele arbejdsforløbet opøves i at anvende håndbøger samt idegivende og selvinstruerende materialer.

En undervisning efter disse synspunkter vil muligvis ikke give den samme dækning af det tekniske stof som den tidligere systemfaste undervisning. Men disse tekniske mangler vil dog formentlig i rigt mål udlignes gennem den opdragelse til selvstændig tænkning og handling, som må prioriteres højt i den fremtidige undervisning.

Alle vil ikke få lært alt. Alle vil heller ikke få lært det samme. Men der er mulighed for, at de arbejdsmetoder og det stof, der gennem et personligt engagement er indarbejdet, vil kunne anvendes, når tilsvarende eller andre situationer lægger op til det.

Gennem elevernes arbejde med faget, som kort udtrykt går ud på at omsætte forestillinger og tanker til konkrete handlinger og ting, åbnes der mulighed for en almen menneskelig, kreativ og konstruktiv udfoldelse.

Opgaverne kan være stillede eller selvvalgte. Det kan være vanskeligt for både yngre og ældre elever at vurdere såvel en opgaves omfang som de dertil knyttede problemer. Derfor vil det altid være nødvendigt, at læreren på basis af sin viden og erfaring kan vise vejen til løsning af problemerne, hvis eleverne ikke selv er i stand til det.

Mange elever vil kræve megen hjælp under planlægningsfasen, og man må forudse, at læreren må medvirke ved en stor del af det grundlæggende arbejde. Men hovedsynspunktet må være, at hver elev skal nå så langt, han eller hun formår ved egen, selvstændig indsats.

Ud over de tekniske og konstruktive problemer rummer enhver sløjdopgave æstetiske elementer, som bør drages ind i undervisningen, idet der herved er mulighed for at tilføre arbejderne kvaliteter, der rækker ud over eller forhøjer den rent brugsmæssige værdi. Eleverne skal ikke direkte undervises i æstetik.

men æstetiske overvejelser bør på en naturlig måde knytte sig til de tekniske og konstruktive overvejelser.

Gennem en metodik, der gradvis overlader større og større problemer til løsning af eleverne selv, opøves de i problemløsning. Igennem denne sker der en begrebsudvidelse og en begrebsformulering, der er af en helt anden karakter end den, man opnår gennem en ren re-produktiv undervisningsform.

Gennem arbejdsforløbet, som det her er skitseret, skulle eleverne kunne oplæres til at blive deres egne igangsættere og således blive i stand til at give deres fritid et positivt indhold.

3.2. Organisationsform

Mulighederne for tilvalg vil bevirke, at individualiseret undervisning må blive en fremtrædende undervisningsform, naturligt suppleret med klasse- og gruppeundervisning.

Tidligere tiders sløjdundervisning lagde klart hovedvægten på produktionsfasen, idet undervisningen var centreret om indlæring af en række tekniske processer, øvelser, som var systematisk ordnet efter et praktisk og pædagogisk skøn.

Der tilstræbes nu en arbejdsmetode, der kan tage sit udgangspunkt i en idé, fortsættende over skitser, brugbare arbejdstegninger og beregninger til en konkret arbejdsproces, gennem hvilken det tilsigtede arbejdsprodukt fremstilles. For eleven bør dette oftest have en tydelig brugs- eller nytteværdi, idet man herigennem bedst sikrer sig elevens engagement i hele arbejdsprocessen.

Gennem lærerstillede opgaver, vil læ-

Billedet fjernet på grund af ophavsret

Billedet fjernet på grund af ophavsret

Billedet fjernet på grund af ophavsret

Billedet fjernet på grund af ophavsret

rereren være i stand til at lede undervisningen således, at planlægningsprocessens delemner, de elementære tekniske processer og dermed alle hovedværktøjerne bliver indført på en forsvarlig måde. Mere specielle processer kan tages op efter et motiveret behov.

I de tilfælde, hvor læreren stiller opgaven som en fællesopgave for hele gruppen af elever og derved har mulighed for at meddele en fornøden basisviden og grundlæggende teknik, bør oplægges formuleres i ord og udformes på en sådan måde, at muligheder og begrænsninger præciseres. Opgaven bør give mulighed for flere løsninger (se fig. side 17), hvorved der hos eleven kan igangsættes en kreativ proces, der følges op af en vurdering og et valg, der tilgodeser elevens behov.

Når ideen til et arbejde kommer fra eleven selv, består lærerens arbejde i at lede eleven frem til selv at klargøre sig problemer i forbindelse med opgaven og at finde løsningsforslag til den.

Selv om bestræbelserne i sløjdundervisningen som tidligere nævnt går mod større kreativitet og bort fra reproduktion af målsatte og i alle detaljer udarbejdede modeltegninger, har man dog i

eksisterende tegninger til sløjdarbejder i mange tilfælde brugbare samlinger af ideer. Man har erfaring for, at netop disse opgaver har kunnet løses af elever på de forskellige klassetrin.

Emner kan endvidere ofte hentes fra børnenes naturlige aktivitetsområder, afpasset efter udviklingstrinet. Som eksempel på sådanne aktivitetsområder kan nævnes: udendørs vinterlege, leg ved vand, leg i blæst, noget, som kan køre, og noget, som kan kastes.

Ideer kan ligeledes hentes ud fra emneområder som f. eks.: ting til det festligt dækkede bord, fugle i haven, mit værelse og smykker.

Emnerne – oplæggene – kan i deres formulering godt være tydelige og alligevel give mulighed for mange, individuelle løsninger.

En indføring i begrebet skitsering er nødvendig. Skitseringen kan foregå på mange måder, først og fremmest ved hjælp af papir og blyant; men også silhouet- og foldeklip i sort eller farvet papir kan være til hjælp.

Det er vigtigt, at eleverne gøres fortrolige med at udtrykke deres tanker og ideer på papiret.

Til skitsering på papir er det hensigtsmæssigt at bruge bløde blyanter. Visse elever vil bedst kunne frigøre sig, hvis de får lov til at skitsere med kridt på vægtavlen. Den valgte skitse må overføres til papir for at kunne bevares.

Mindre elever vil hurtigt kunne lære at bruge en primitiv form for rumlig afbildning. De vil også kunne gøres fortrolige med principperne for dobbelt retvinklet afbildning, når der gøres rede for dem i forbindelse med simple, praktiske opgaver.

Fig. 1

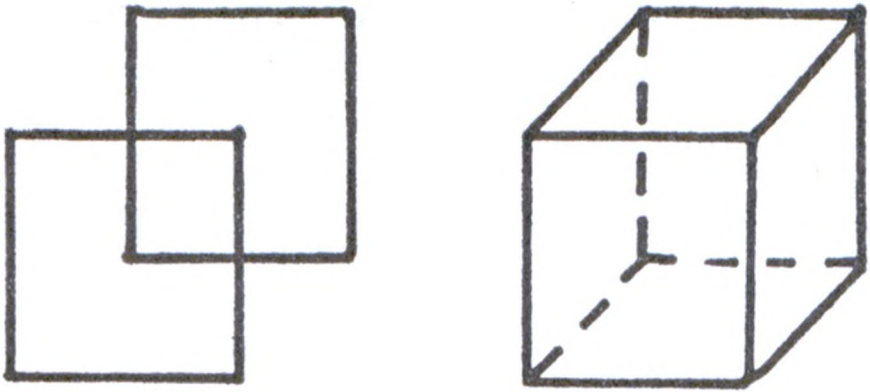

Fig. 2

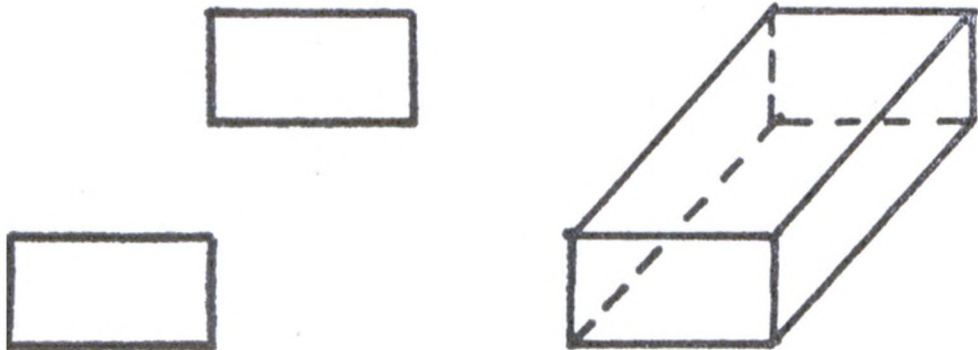

Fig. 1 og 2 er udtryk for en »tegning«, som mange børn i forvejen er fortrolige med. Legen går ud på at »forvandle« to firkanter, her kvadrater og rektangler, til kasser.

Fig. 3

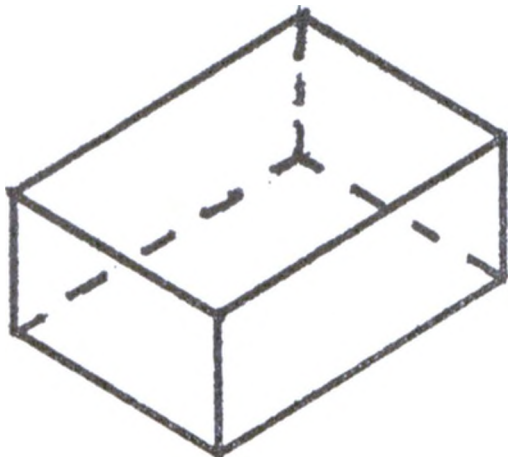

Fig. 3 viser anvendelsen af isometrisk papir som basis for rumlig fremstilling. Man tæller sig frem til målene ud ad henholdsvis de lodrette og skrå linier.

Fig. 4

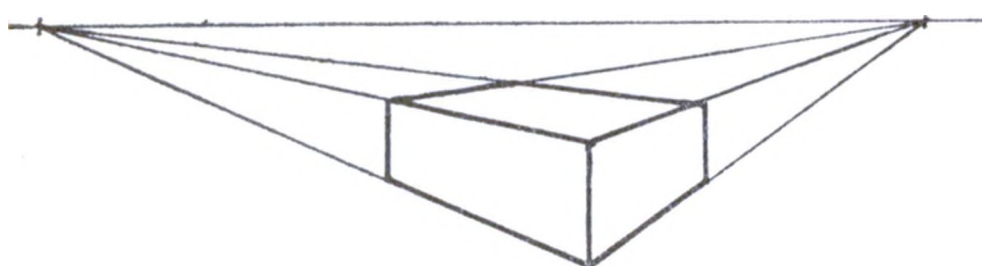

Fig. 4 er et klassisk eksempel på perspektivistisk fremstilling på basis af en horisont med to forsvindingspunkter.

Skalamodeller, udført i karton eller

pap, vil ofte være en nyttig genvej til et æstetisk godt resultat, når det gælder store og tidkrævende arbejder. Visse emner kan egne sig til skitsering i plastiske materialer, f. eks. modellervoks.

Det er ofte ønskeligt, at hver elev udarbejder forskellige udkast til et arbejdes udformning.

Under den første individuelle samtale diskuteres og vurderes forslagene af lærer og elev i fællesskab, dog således, at eleven stadig har udspillet. Gennem denne vurdering nås frem til udvælgelsen af det forslag, som bedst egner sig som grundlag for videre bearbejdning. Denne bearbejdning skulle gerne føre til en brugbar arbejdstegning, f. eks. udført på isometrisk papir.

Det grundlæggende arbejde under planlægningsfasen skulle gerne have karakter af et nøje samarbejde mellem elev og lærer.

Det samme grundsyn er anvendeligt ved mange praktiske processer under produktionsfasen. Man kan f. eks. lade den eller de elever, der har prøvet at save eller høvle før, vise, hvad de kan, og bruge deres demonstration for kammeraterne som udgangspunkt for undervisningen, der derved bliver mindre instruktionspræget. Kredsen om læreren bliver en studiekreds, hvor forslag og modforslag afvejes mod hinanden, idet så mange som muligt aktivt drages ind i arbejdet med at finde frem til de mest hensigtsmæssige fremgangsmåder. Også på dette praktiske område kan eleverne bringes i frugtbare valgsituationer.

Selvinstruerende materiale må forudses at få afgørende betydning i den fremtidige sløjdundervisning, og eleverne skal lære så hurtigt som muligt at gøre brug deraf.

Eleverne bør ligeledes vænnes til selvstændigt at gøre brug af bøger og andet opslagsmateriale.

Der er i det foregående ret indgående gjort rede for en fremgangsmåde, der kunne betegnes som »oplægsmetoden«. Det skal dog pointeres, at denne metode er en blandt flere.

I visse situationer vil det være rigtigt at arbejde efter arbejdstegninger udarbejdet af andre. Tegningerne kan følges i alle detaljer, eller de kan gennem ændringer i passende omfang danne grundlag for den praktiske opgaveløsning.

I andre situationer vil det være rimeligt at arbejde efter mere frit skabende principper, måske sådanne som bygger på

fremstilling af ting uden forudgående skitsering eller tegning, fordi en opgave lægger op til denne arbejdsform, eller fordi eleverne føler tilfredshed ved udelukkende at formulere sig gennem tingsfremstilling.

Den større individuelle hensyntagen, der i dag bør præge undervisningen, kan således komme til udtryk gennem flere forskellige fremgangsmåder.

Det må være lærerens opgave at vejlede eleverne således, at de finder ind i en arbejdsform, der passer bedst for den enkelte i den givne situation. Arbejdsformer, der er afpasset arbejdets art og den enkelte elevs indstilling, vil medvirke til at give eleven lyst til at arbejde med praktiske opgaver.

Læseplanudvalgets fagudvalg

Fagudvalg 1

Formændene for de respektive fagudvalg og underudvalg

Fagudvalg 2

Skoleinspektør Mogens Andersen (*formand*)
Skoleinspektør Karl Brøcher
Lektor Hans Jørgen Schiødt
Viceinspektør L. Nabe Nielsen (*sekretær*)

Fagudvalg 3

Skolebestyrer B. Christensen-Dalsgaard
(*formand*)
Overlærer Anders Johansen
Afdelingsleder Tage Werner
Fagkonsulent F. Tommerup Jensen
(*sekretær*)

Fagudvalg 4

Overlærer Kaj Varming (*formand*)
Lærer Gunnar Hansen
Professor Kjeld Winding
Fagkonsulent Arne Sloth Carlsen (*sekretær*)

Fagudvalg 5

Undervisningsinspektør Jens Bach (*formand*)
Skoleinspektør Ann Jeppesen
Afdelingsleder Ole B. Larsen
Fagkonsulent Knud Hansen (*sekretær*)

Fagudvalg 6

Viceskoledirektør Emil Pedersen (*formand*)
Overlærer Kirsten Kjersgaard
Professor Gunnar Heerup
Fagkonsulent Chresten Skov (*sekretær*)

Fagudvalg 7

Overlærer Else Byrith (*formand*)
Skoleinspektør Karl Erik Jørgensen
Professor Poul Steller
Fagkonsulent Asger Byrnak (*sekretær*)

Fagudvalg 8

Skoledirektør mag. art. Kr. Thomsen Jensen
(*formand*)
Sektionschef Johan Engelhardt
Professor Carl Aage Larsen
Viceinspektør J. J. Christensen (*sekretær*)

Læseplanudvalgets underudvalg

Børnehaveklasser

Viceskoledirektør Ingolf Haubirk (*formand*)
Børnehaveklasseleder Gerda Christensen
Undervisningsinspektør Agnete Engberg
Viceskoledirektør Thorkil Holm
Viceskoledirektør Peter Vedde
Afdelingsleder Hans Vejleskov
Fagkonsulent Merete Rein (*sekretær*)

De to første skoleår

Overlærer Kirsten Kjersgaard (*formand*)
Lærer Bente Christiansen
Undervisningsinspektør Agnete Engberg
Professor Carl Aage Larsen
Afdelingsleder Hans Vejleskov
Afdelingsleder Tage Werner
Fagkonsulent Asger Byrnak (*sekretær*)

Prøver og deres anvendelse

Skoledirektør Poul Erik Jacobsen (*formand*)
Afdelingsleder Jørgen Gregersen
Undervisningsinspektør B. Kehlet Nørskov
Fagkonsulent F. Tommerup Jensen
(*sekretær*)

Specialundervisning

Overlærer Kaj Varming (*formand*)
Skoledirektør Niels Jørgen Bisgaard
Ledende skolepsykolog Kai Gjørtz-Laursen
Undervisningsinspektør I. Skov Jørgensen
Afdelingsleder Ole B. Larsen
Fagkonsulent Asger Byrnak (*sekretær*)

Undervisningsvejledning for folkeskolen . Udkast

Hidtil udkommet:

- 1 Dansk
- 2 Matematik
- 3 Fysik/Kemi
- 4 Kristendom/Religion
- 5 Historie
- 6 Geografi
- 7 Biologi
- 8 Musik
- 9 1.-2. klasse
- 10 Fremmedsprog
- 11 Undervisningsmidler
- 12 Børnehaveklasser
- 13 Psykologi/Sociologi
- 14 Drama
- 15 Sløjd
- 16 Idræt
- 17 Filmkundskab
- 18 Valgfaget Kemi
- 19 Valgfaget Elektronik

- 20 Barnepleje
- 21 Færdselslære
- 22 Maskinskrivning
- 23 Motorlære
- 24 Datalære
- 25 Håndarbejde
- 26 Hjemkundskab
- 27 Formning
- 28 P-fag
- 29 Samtidsorientering

Under forberedelse:

Uddannelses- og erhvervsorientering
Klasselærerfunktionen
Orienteringsfag
Økonomi
Virksomhedslære
Specialundervisning

Forhandles af:

LÆRERFORENINGERNES MATERIALEUDVALG
UPSALAGADE 6 — 2100 KØBENHAVN Ø